

CRÒNICA

PUBLICACIÓ DE L'ARXIU MUNICIPAL DE LLAGOSTERA

ANY 1992 / NÚM 6 Exemplar gratuït



Les indústries sureres a Llagostera

FINA BLANCH i RISSECH
ROSA M. MASANA i RIBAS

Les indústries sureres a Llagostera

Una de les principals activitats laborals dels llagosterencs des de fa més de dos segles és la transformació del suro com a matèria primera en taps.

Hi ha hagut períodes en la història del nostre poble de molta activitat empresarial, però com veurem més endavant en l'actualitat la indústria suro-tapera està reduïda i fins i tot pot arribar a desaparèixer.

El nostre principal interès ha estat acostar-nos una mica a aquest tema per poder descobrir la llarga història del món del suro i la seva indústria a casa nostra.

espontània a la conca del Mediterrani occidental, on troba les condicions òptimes de temperatura i d'humitat que necessita per viure. Per això el creixement del suro queda restringit a la Península Ibèrica: a Portugal (on l'anomenen SOBREIRO), Extremadura, Andalusia

LIÈGE) i al sud d'Itàlia (SUGHERO), Còrsega, Sardenya i Sicília. En català antic s'anomenava SIURÈ.

La característica principal d'aquest arbre és la seva escorça, molt gruixuda, clivellada i esponjosa, d'un color gris clar: és el suro.



Alzina surera prop del pou de les aigües.

L'alzina surera

L'ALZINA SURERA o QUERCUS SUBER és coneguda popularment a les comarques gironines amb el nom de SURO.

El suro creix de manera

(ALCORNOCQUE o CHAPARRRO) i als Països Catalans (ALZINA SURERA, SURO o LLADONER al Rosselló); al nord d'Àfrica: Algèria, Marroc i Tunísia; al sud de França (CHANE-

Les fulles són persistents, es mantenen dos anys a la branca, tenen una forma ovalada o el·líptica de vores dentades i fan entre 3 i 7 cm. de longitud. Són de color verd fosc llustrós, però pel

seu revers fan una cobertura de color grisenc o blanquinós que li dóna l'aspecte característic.

Els llocs més propicis per créixer aquest tipus de fagàcies són els terrenys silícis, permeables i amb la pluviositat pròpia del clima del mediterrani occidental.

És un arbre que en alçada pot arribar fins a uns 20 metres, però generalment no passa dels 12, en canvi en gruiària pot créixer ininterrompudament. Té una vida d'uns 150 a 200 anys, encara que hi ha autors que assegurin que pot arribar fins i tot a 500 anys.

Floreix entre els mesos d'abril i maig i dóna fruit, les glans, de setembre a gener. Segons el temps que maduren s'anomenen: "miquelenques" o "primerenques", que són les dels mesos de setembre i octubre, "martinenques" d'octubre i novembre, que són les que s'utilitzen per sembrar i finalment les "tardanes" de desembre a gener.

La població forestal surera a Catalunya ocupa la part nord-oriental del país: l'Alt i el Baix Empordà, la

Selva, el Gironès, el Maresme i el Vallès Oriental. L'any 1981 els boscos de la província de Girona eren els més poblats d'Espanya d'alzina surera amb un 12,03 % de la superfície forestal.

Malalties i accidents

El suro compta amb una formidable escorça que el protegeix dels paràsits i també d'altres accidents naturals com poden ser els incendis. Per això en el procés de llevar-li l'escorça se li minven les defenses naturals i és llavors quan està més indefens a l'acció dels paràsits o del foc, tan freqüent en el bosc mediterrani. Amb el temps, però, té una meravellosa capacitat de reconstrucció de la seva escorça.

L'insecte que l'ataca més específicament és l'oruga peluda del suro o "Lymantria Dispar", que pertany a la família dels lepidòpters. Aquesta oruga, que

s'alimenta de la fusta, mesura entre 35 i 50 mm. i experimenta una metamorfosi que la converteix en papallona per reproduir-se.

Està documentat que aquesta oruga va causar grans destrosses en els boscos surers de la zona de Romanyà de la Selva i de Santa Cristina d'Aro l'any 1899. Molt més recentment, l'any 1980 una plaga d'aquesta oruga es va estendre per diverses comarques sureres de Catalunya. Igualment podem parlar de l'any 1983 quan un focus d'aquesta plaga va afectar 5 ha. a Santa Coloma de Farners que en els anys següents s'estengué cap a Arbúcies i Sant Feliu de Buixalleu on infectà unes 15.000.- ha. (1)

Un altre insecte que també parasita a les alzines sureres és el caràbid depredador o "Calosoma Sycophata", que pertany a la família dels coleòpters, anomenat popularment Banyarriquer o Banyarricard per les seves llargues banyes. Aquest insecte fa entre 40 i 50 mm. i és de color castany fosc. La femella diposita els ous a la part baixa del tronc i les seves larves van menjant sense parar la fusta fent galeries durant els tres anys que dura el seu estat larvari. Quan és adult arriba al cor de l'arbre i el podreix del tot.

Una vegada ha passat l'estat larvari i ha assolit la fase adulta, el Banyarriquer s'alimenta de l'oruga peluda o "Lymantria Dispar", evitant d'aquesta forma que es produeixin grans plagues.

En alguna ocasió, per tant, el caràbid depredador s'ha utilitzat com a lluita biològica en alguns indrets on ha quedat trencat l'equilibri natural.

Hi ha però altres tipus de



Papallona de l'oruga peluda o "Lymantria Dispar".

Exemplars històrics

paràsits que també ataquen les sureres, entre ells cal destacar unes varietats de fongs del gènere "Hypoxylon", "Phytophthora" i "Diplodia".

Però les sureres no han de lluitar únicament contra els paràsits i les seves plagues, altres factors poden ser molt més fulminants a l'hora d'exterminar boscos surers.

Per una banda podríem distingir els factors naturals com les gelades: encara es recorda l'anomenat "any del fred", l'hivern del 1957, que va provocar importants pèrdues en els boscos surers de les nostres comarques.

Un altre factor natural de destrucció és el foc, molt freqüent als boscos mediterranis. Durant el període 1983-85 només a la província de Girona es van



Suro del Cabo, oli de Rafael Mas i Ripoll (1876-1956)

cremar 38.400 hectàrees de bosc surer (2). Però l'alzina surera utilitza la seva escorça per protegir-se, de tal manera que després d'un foc l'alzina pot tornar a brotar. En canvi si el foc es produeix quan l'arbre ha estat pelat, li produirà la mort.

Com sempre, la intervenció de l'home sobre la natura també provoca efectes destructius: s'han eliminat grans superfícies forestals per destinar el sòl a d'altres activitats econòmiques. (3)

A tots els països on hi ha boscos surers s'han donat exemplars espectaculars. Podríem citar per exemple el suro de Beni-Salah a Algèria, que l'any 1852 tenia 11 metres de circumferència a un metre de terra. A la localitat d'Hyères, al Departament de Var a França, hi havia l'any 1893 un suro que feia 5,20 metres de circumferència i una perifèria de copa de 65 metres. A Portugal, a la localitat d'Azeitão, hi havia un exemplar de 9 metres de circumferència i 28 metres de diàmetre de copa.

A les comarques gironines podem parlar del SURO GROS DEL MOLÍ D'EN VIDAL a Madremanya, que tenia 4,20 metres de circumferència, una alçada de 15 metres i un radi de copa de 12,45 metres. Es diu que l'any 1885 van dormir sota la seva ombra 250 persones del sometent. Es trobava situat en el Mas Vidal prop d'un molí, d'on li ve el nom. Segons ens explica el Sr. Paquito Vidal, propietari del mas, eren necessaris 4 homes per poder-lo abraçar i era tan ramut que el sol no podia penetrar-hi. Quan el van tallar, durant la Guerra Civil, en varen treure 115 garbes de carbó.

Al Museu del Suro de Palafrugell hi consten com a suros d'interès el dels TRABUCAIRES de Ceret (1900), el dels PENJATS i el de N'ALMEDA a Romanyà, que té una alçada de 22 metres i una circumferència de 5.

També a casa nostra s'han donat exemplars històrics, tal

com ens explica el Sr. Josep Calvet:

"He sigut a temps encara per veure i gaudir de la sombra de les sureres de Llagostera, però els tres més grans exemplars que he pogut gaudir i fins jugar sota ses ramudes branques, ara ja no hi són... Els tres més notables eren el suro d'en Cama, el suro del Cabo i el suro del Puig i tots tres han estat tallats.

El Suro d'en Cama als afores de Romanyà tenia una soca baixeta per la gruixària i el gran brancam. La soca, quatre homes donant-se les mans no aconseguien abraçar-la, i les branques s'estenien al voltant en un diàmetre de més de 60 metres, algunes tocaven a terra. Molt a prop on era hi ha un menhir i no gaire lluny, passat el cementiri, hi ha el dolmen conegut per la Cova d'en Daina. Aquest suro també s'anomenava SURO GROS O DE LA MURTRA i va deixar d'existir l'any 1957.

El Suro del Cabo era també molt gros i esbelt, situat al peu de la Riera Gotarra. Era una bella i gran figura de suro.

El Suro del Puig encara tots el recordem."

El Sr. Esteve Fa té constància d'un exemplar que es troba a la muntanya d'en Bonet, que l'any 1986 tenia 2,70 m. de circumferència.

Breu història de la indústria surera

El suro com a espècie botànica existeix des de fa milers d'anys. Teofrast en la seva "Historia plantarum" escrita el segle IV abans de Crist ja descriu les característiques de les alzines

sureres.

Pel que fa a l'inici de la indústria tapera, la referència més antiga que hem pogut constatar és la descrita per Stanley Strong en l'obra "Romance of Brewing" de 1951, on esmenta dues factures de carregaments de taps venuts entre 1662 i 1663.

Diferents estudiosos atribueixen la idea de donar forma i polir un tros de suro per fer-ne un tap al monjo Dom Perignon de l'Abadia d'Hautvillers prop de la ciutat de Reims a França. Davant la necessitat que se li plantejava de tapar el més hermèticament possible una espècie de vi escumós que havia elaborat al celler de l'Abadia i que posteriorment, agafant el nom de la comarca, s'anomenaria xampany, aquest personatge hauria trobat l'ús més característic del suro: el tap. Això succeïa l'any 1681.

A Catalunya l'inici de la tècnica de l'elaboració de taps oscil·la entre l'any 1730 i 1760. Segons Ramiro Medir Jofre en la seva obra "Historia del Gremio Corchero", els taps s'haurien començat a elaborar cap a l'any 1750 al poble fronterer d'Agullana amb l'ajut d'operaris francesos. En canvi per Primitivo Artigas va ser l'alemany Josep Rumey qui va introduir aquesta tècnica al poble de Sant Llorenç de la Muga l'any 1760.

A la vila de Llagostera les dades més científiques que fins al moment existeixen sobre l'evidència de la producció suro-tapera les aporten Marta Albà i Fina Solà en un estudi fet sobre els oficis que apareixen en el Registre de Matrimonis de l'Arxiu Parroquial. La data més antiga així aconseguida és del 22-5-1753 quan Joan



Llescar i carnar a mà.



Tarrè, d'ofici taper, fa de padrí d'un casament. El segon registre és el de Joaquim Provençal, també taper d'ofici, que es casa el dia 11-2-1757. (4)

Una versió poc rigorosa però molt més romàntica sobre la primera persona que va fer un tap de suro a Catalunya és la que ens explica Rafael Mas a "Coscs de Llagostera". Segons ell el fill del llenyataire del convent d'Hautvillers on vivia Dom Perignon va venir com a soldat a les ordres de Napoleó a la conquesta de la península, però quan va ser l'hora de la retirada es quedà en aquestes contrades enamorat d'una pastoreta de Llagostera. Per guanyar-se la vida es dedicava en solitari a fer taps que després portava a vendre a la fira de Belcaire. Aquesta versió té un punt de coincidència amb la que diu que va ser un francès allotjat a Can Vingut qui va començar a fer taps mig d'amagat incitant la curiositat de la família i altres veïns que no trigaren gaire a imitar-lo. Les dues històries llegendàries situen l'origen de la indústria suro-tapera a Llagostera.

Com a data curiosa

podem dir que segons R. Medir Jofre un dels darrers catalans que varen dur taps a la fira de Belcaire va ser el llagosterenc Esteve l'any 1835.

El procés d'elaboració del tap de suro

Espelegrinar: Pelar un suro per primera vegada. Aquest primer suro o pelegrí no serveix per fer taps, sinó per fer aglomerats o per altres aplicacions.

L'activitat d'extreure el suro com a primera matèria per a la indústria està sotmesa a una normativa legal que garanteix la seva futura productivitat respectant el període de lleva i regulant la tècnica emprada.

És una operació delicada que s'ha de fer amb cura per no lesionar el líber o escorça mare, respectant els següents criteris: l'alzina surera ha de tenir un mínim de 20 anys de vida i un perímetre d'entre 60 o 65 cm. i l'alçada a

espelegrinar comptada des de terra no pot sobrepassar 1,30 m. El torn de lleva, el temps que ha de passar d'una espelegrinació a l'altra, a Catalunya es fixa en un mínim de 12 anys (Ordre del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca d'11 de maig de 1988, DOCG 999, d'1 de juny de 1988). En general l'alzina admet un total de sis lleves al llarg de la seva vida.

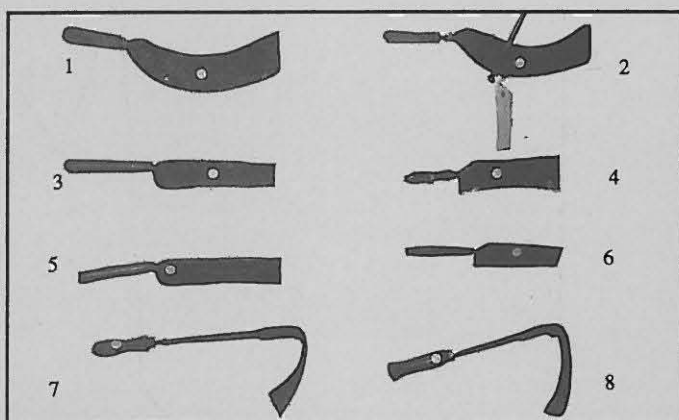
Algun text antic aconsella que la pela es faci quan la lluna estigui en fase creixent, mai a contralluna.

Pelar: Arrencar l'escorça de l'alzina surera (suro) mitjançant destrat o burja. L'encarregat d'aquesta feina s'anomena pelador.

Rusquer: Pila de suro feta al pati de les masies o en el bosc mateix. Actualment no es fa tant, sinó que del bosc va a la fàbrica.

Estiba: Pila de suro més o menys ordenada que es fa després de la pela.

Feix: La manera com es col·loca el suro horitzontal-



Eines de taper conservades al Museu Etnològic Municipal. (5)

ment i ben lligat amb cadenes o cordes de cànem per introduir-lo a la perola de bullir.

Bullir: Operació que es fa quan es considera que el suro és sec, mig any després de la pela com a mínim o millor un any. Consisteix a introduir el feix dins el perol ple d'aigua bullent durant una hora aproximadament, a fi que prengui més elasticitat i sigui de bon treballar.

Llescar: Tallar les pannes del suro en llesques de variada mesura segons el tap

que es vol fer (l'amplada de la llesca és la llargada del tap). Abans aquesta operació es feia a mà mitjançant l'estoig-ganivet de llescar-, avui dia es fa a màquina.

Carrar: Agafar la llesca i amb el ganivet fer el "carrac", que ens servirà per fer el tap a mà, a màquina esmeril o a màquina ribot. El carrac té forma de prisma rectangular més o menys perfecte.

Tap: Tros de suro que fem servir per tapar, generalment de forma cònica o cilíndrica. L'obrer abans feia els taps a mà, actualment a màquina. Deixant a part les de fer taps per a vins escumosos, la barrina a pedal i l'automàtica són les més emprades.

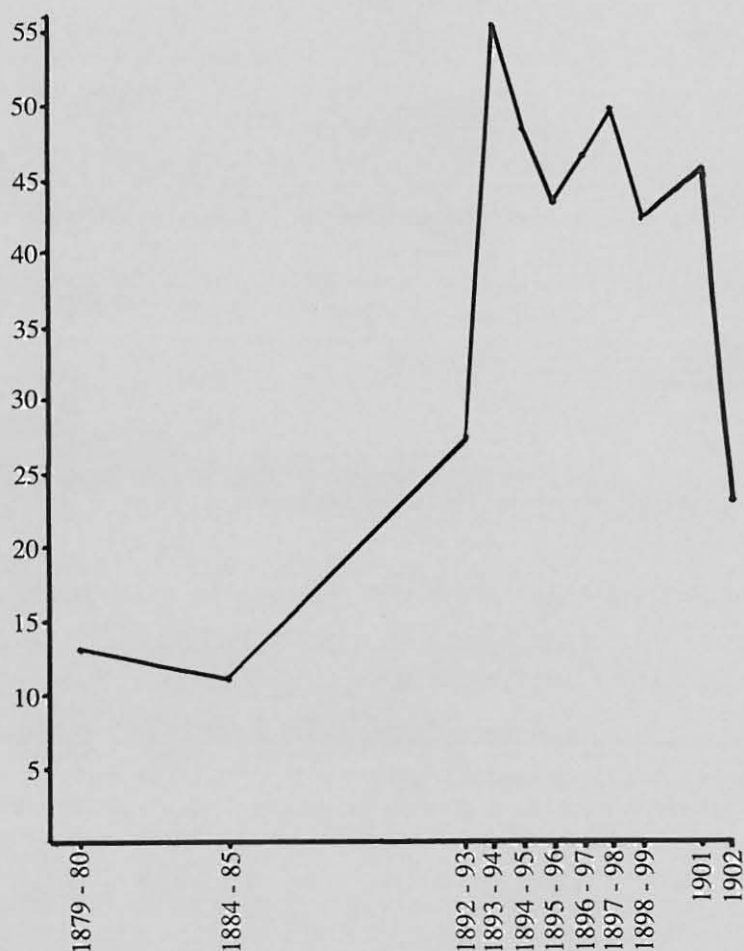
Triar: Operació que consisteix a classificar els taps segons la qualitat, que pot ser molt variada. S'acostuma a fer qualitat extra, primera, segona, tercera, quarta i cinquena. Hi ha diferents maneres de fer la tria: a mà, amb màquines classificadores a base de cintes o amb màquines electròniques.

Altres operacions: Hi ha taps que es poleixen de manera mecànica. Després es renten amb un preparat especial. Aquest pot

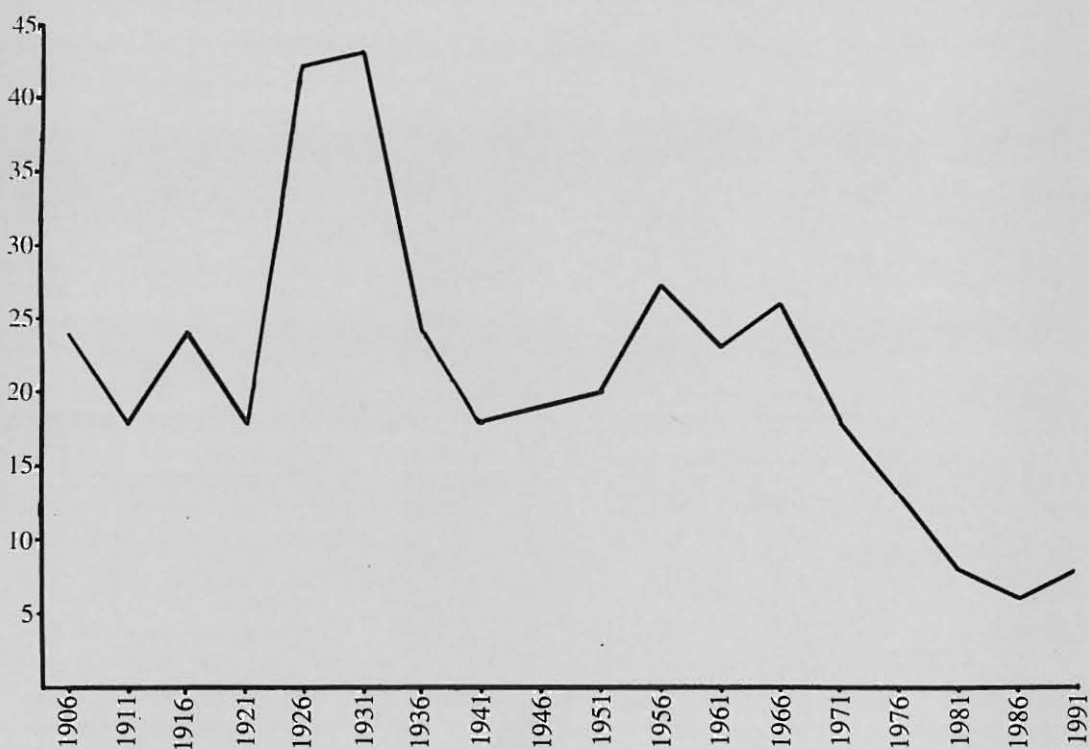


El suro bessó de Banyacroux, abans i després de la pela. Estiu 1991.

CRÒNICA



GRÀFIC N° 1: Nombre d'indústries sures a Llagostera, 1879-1902. Font: Matricula Industrial A. M. LL.



GRÀFIC N° 2: Nombre d'indústries sures a Llagostera 1906-1991. Font: Matricula Industrial i Llicència Fiscal. A. M. LL.

ser: rentat en blanc, rentat en rosat o natural. Alguns taps van marcats al foc o a la tinta. Els que s'anomenen "flacs", per aconseguir millor qualitat, s'empasten.

Finalment els taps s'ensaquen o s'encapsen per a la comercialització.

La indústria surera

No existeix cap altre tipus de material que reuneixi totes juntes les propietats que ofereix el suro: capacitat per surar, impermeabilitat als líquids, sense gust ni flaire, lleuger, elàstic, compressible, poc desgastable, imputrescible, aïllant acústic i tèrmic, poc combustible i corrector vibràtil. Per totes aquestes particularitats el suro és encara avui imprescindible en molts

processos industrials.

Avui dia, en un intent de diversificar la producció i tenint en compte les seves peculiars propietats, podem trobar suro en camps tan diferents com: l'elaboració de discs de suro, llana de suro, suro laminat i aglomerat, també en objectes com plantilles, rajoles, robes, papers, llibres, calendaris, boies, flotadors, igualment en productes d'artesanía i esportius com pales de ping-pong, dianes per a dards, mànecs de canyes de pescar . . , i decoratius com quadres, capses i catifes.

De totes maneres el principal protagonista de la indústria del suro ha estat i encara és el tap en totes les diversitats de models i qualitats.

A Llagostera la primera referència documental que ens parla de l'existència de la indústria suro-tapera és de l'any 1753 quan Joan Tarré fa constar que és taper d'ofici.

Aquesta data, com es pot veure en el resum de la plana 11, situa Llagostera en el 4t. lloc en la relació de viles taperes on, per referències documentals, es té constància de l'existència d'obriers dedicats a fer taps.

A partir d'aquesta data i fins l'any 1879 no tenim referències documentals sobre el nombre d'empreses existents a la vila de Llagostera.

A partir de 1879 comptem amb les relacions de la Matricula Industrial que es conserven a l'Arxiu Municipal. Les tretze primeres empreses que trobem registrades són les que consten en el quadre núm. 1. D'aquestes tretze empreses, 3 destaquen ja com a més grans i amb més treballadors: són les de Jaume Coris al c/ Barcelona, Gerard Coris al c/ Constància (c/ Llibertat) i Josep Coris Coromines al c/ Ganix. Aquestes tres empreses seran durant molts anys unes de les

Varija 3a				
13. Salje	Jaquín	Fabrica ladrillos	V. I. Garrayo	tot
14. Elvayot	Pedro	id.	Idem	
15. Boris	Paguer	Fabricante tapetes cordobas mas ad cuantos quierunque adradors	C. Barcelona	
16. Boris	Gerardo	idem idem	" Libertad	
17. Boris Corominas Jose'		idem idem	" Ganix	
18. Bonnell	Lorenzo	id. una mesa y un cuadrado	" Barcelona	
19. Esteve	Lisio	Idem	" J. Felice	
20. Roda	Casimiro	Idem	" Libertad	
21. Noguer	Elipiel	Idem	" Concellers	
22. Garriga	Borda, Faut	Idem	" Idem	
23. Elbarra	Domingo	Idem	" Alvaraz	
24. Pagan	Paguer	Id.	" Santa Eul.	
25. Pagan	Jose'	Id.	" Pineda	
26. Jais	Jaquín	Id.	" P. Cammaruz	
27. Pagi	Paguer	Id. una mesa y un cuadrado	" J. Sureda	
28. Pagi	Gerardo	Id. una mesa y un cuadrado	" J. Ganix	
29. Elbarra	Gerardo	Idem	" J. Llobet	
30. Campar	Jaume	Id.	" J. Grau de Terra	
31. Bonell	Pedro	Id. (Ganix)	" J. Ganix	total

més punteres i grans de la vila.

Durant els 6 anys següents, sembla que la indústria no creix, ja que l'any 1884-85 consten 11 empreses matriculades. És precisament a principis de la dècada del 1880, quan es varen començar a instal·lar les primeres màquines manuals de fer taps: màquina de garlopa o de ribot.

Tal com es pot apreciar en el gràfic 1, el nombre més elevat d'empreses es va donar en el període 1893-1894, amb un total de 55, la relació de les quals adjuntem en el quadre núm. 2. Del període que va des de 1893 fins a 1901 podríem dir-ne època d'or de la indústria suro-tapera a Llagostera amb un promig de 40-50 empreses. En canvi a partir de 1902 es produeix una important devallada, que redueix pràcticament a la meitat el nombre d'empreses. Aquestes xifres es mantenen amb petites oscil·lacions i la crisi es perllonga fins l'any 1926 en què es tornarà a produir la reactivació del sector.

Un factor important a considerar en aquest període analitzat és la instal·lació de l'energia elèctrica (1911) (6). És possible que les empreses més fortes, i per tant amb possibilitats d'electricificar-se i de comprarmàquina elèctrica, fessin trontollar les empreses més petites. S'iniciaria així la implantació progressiva i generalitzada de la maquinària en el procés d'elaboració del tap fet a mà i dels tradicionals tapers organitzats en tallers familiars.

D'altra banda la finalització del període bèl·lic que suposà la pèrdua dels darrers territoris colonials espanyols (Cuba, Puerto

Rico i Filipines) l'any 1898, va obrir un període de crisi econòmica generalitzada, de la qual en part el sector suro-taper se'n va salvar ja que l'afebliment de la pesseta enfront de la resta de divises, sobretot la lliura esterlina, va significar una major facilitat per les exportacions i un incentiu per la fabricació.

Però la conjuntura socio-política internacional del primer quart del segle XX va ser un factor determinant per la devallada de la indústria suro-tapera, degut als continuats augments dels drets aranzelaris que es decretaren als països estrangers i finalment a l'esclat de la primera guerra mundial (1914-1918), que va significar una retallada important en el capítol de les exportacions.

Com es pot veure en el gràfic 2, que recull el nombre d'empreses dedicades al sector del suro entre els anys 1906 al 1991, de començament de segle fins als anys vint la situació es manté sense massa variacions fins que entre els anys 1926 i 1931 es produeix un nou augment considerable en el nombre d'empreses, arribant a un total de 43 l'any 1931.

En aquest període trobem registrades noves modalitats dins la producció suro-tapera, com és l'aparició de la primera màquina de "virutas de corcho" o màquina de fer llana de suro l'any 1921 a nom de Miquel Casadevall i Font, i que segons fonts familiars directes, fou construïda per ell mateix.

L'any 1924 a més de les màquines que ja apareixen normalment, màquines a mà o a motor, hi trobem especificades una "màquina de igualar" i una "màquina de rebanar": la mecanització del

sector en aquesta època és ja important.

També durant aquest període trobem les primeres empreses dedicades a la producció d'aglomerat; l'any 1926 es registra per primera vegada l'empresa "Aglomerados de Corcho" a nom dels Srs. Raset i Casademont i la de "Serrín de Corcho" a nom del Sr. Coris i Cia. (no tenim constància documental que existissin anteriorment).

Acabada la Guerra Civil, el nombre d'empreses dedicades al sector suro-taper a Llagostera va descendint de manera sostinguda fins l'any 1971, amb una petita revifalla entre els anys 1956 i 1966. Des d'aleshores el sector pateix un descens molt més acusat i s'arriba a l'any 1991 amb només un total de 7 indústries sureres en funcionament.

Encara que no reflectit en el gràfic, hem pogut consultar el padró d'Activitats Econòmiques de l'any 1992 on únicament hi consten 5 empreses que donen feina a un total de 16 treballadors (6 homes i 10 dones). Si considerem però com a treballadors els propis empresaris, i donat que en la seva majoria són empreses de tipus familiar, el nombre de persones ocupades en la indústria surera en l'actualitat a Llagostera seria d'unes 25.

Com ja hem esmentat anteriorment, la crisi de la indústria suro-tapera que comença a principis del segle XX, ve determinada bàsicament per un seguit de causes circumstancials concretades en: la situació política i socio-econòmica internacional, les dificultats pròpies de la industrialització (electrificació i maquinització), les dificultats del transport, de la comercialització i

DOI: 10.1002/for

QUADRE N° 2: Relació d'Indústries suro-taperes de l'any econòmic 1893-1894. Matricula Industrial. A. M. LL.

del finançament, etc.

Però de fet, el factor principal o permanent que sempre planeja per damunt dels altres és la manca de la primera matèria. A les comarques gironines hi trobem aproximadament unes 71.000 hectàrees de sureres de les 75.000 que hi ha a tot Catalunya i del mig milió que hi ha a l'Estat Espanyol.

La producció forestal, totalment desprotegida i descontrolada s'ha vist minvada tant per la tala progressiva i indiscriminada d'alzines sureres com per l'abandonament dels boscos i la poca condició dels seus propietaris, que no consideren rendible la seva explotació. I si a tot això hi afegim els incendis i la manca de reforestacions (que en tot cas s'han fet a base d'altres espècies arbòries), tot

plegat fa que el nombre d'alzines sureres es trobi en procés de franca regressió.

De les 80.000 tones de suro que anualment necessita la indústria surera catalana, el 52 % provenen d'Andalusia i el 32 % d'Extremadura. La província de Girona aporta únicament el 10 % de la primera matèria (7).

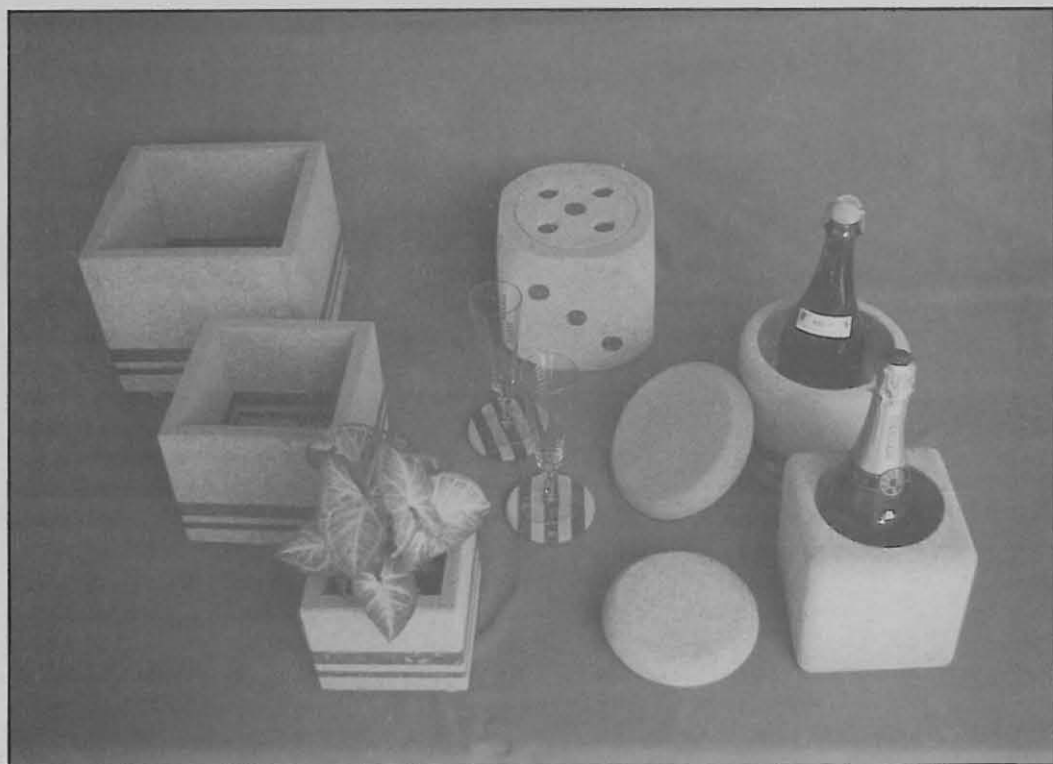
Per altra banda els productes manufacturats de suro que es varen exportar l'any 1989, van representar la quantitat de 8.000 milions de pessetes i tots ells varen ser elaborats a 137 empreses catalanes.

Un panorama ben diferent és el que ens ofereix Portugal, el nostre principal país competidor pel que fa a la indústria del suro, el qual a més de tenir la major superfície forestal d'alzina surera (més d'un milió

d'hectàrees) a nivell mundial, també n'obté el màxim rendiment, amb un percentatge de producció de suro elaborat equivalent a més del 50 % del total de la producció mundial de primera matèria.

Evidentment aquest ha estat un sector protegit per l'administració lusitana i pels propis propietaris forestals, que han tingut cura dels boscos i d'optimitzar-ne el rendiment.

Tots aquests factors, complementats amb uns costos salarials inferiors i fins ara una protecció aranzelària preferent, han fet que fossin capaços de desplaçar Espanya del primer lloc de vendes de productes manufacturats de suro i han arribat fins i tot a envair-nos el propi mercat interior.



Objectes decoratius produïts per l'empresa "Productos del Corcho Aglomerado" de Llagostera.

Primeres referències de treballadors del suro a les principals viles taperes

1739 - TOSSA DE MAR:

Tres tapers treballen per l'empresari Guerau Esteve i Llach.

Font: JULIA i FIGUERES, Benet; *La comarca de la Selva i el primers tapers, Quaderns de la Selva*, 1, 1983, pàg. 179-180.

1743 - AGULLANA:

Victoria Molinet, filla d'un taper.

Font: TUBER, Enric; *Agullana, Quaderns de la Revista de Girona*, 20, 1988, pàg. 25.

1747 - SANT FELIU DE GUÍXOLS:

Diversos nens batejats a la parròquia de St. Feliu, els pares dels quals són tapers.

Font: JIMENEZ, Angel; *Sant Feliu de Guíxols, Quaderns de la Revista de Girona*, 8, 1986, pàg. 34.

Exportacions de taps a la fira de Belcaire.

Font: BARBAZA, Ivette; *El paisatge humà de la Costa Brava, Barcelona*, 1988, pàg. 462.

1753 - LLAGOSTERA:

Joan Tarré, taper d'ofici, fa de testimoni d'un casament.

Font: ALBÀ, Marta i SOLÀ, Fina; *La indústria suro-tapera a Llagostera. S. XVIII i XIX, Butlletí de Llagostera*, núm. 36, 1984.

1756 - PALAMÓS:

Casament d'un taper.

Font: ALBÀ, Marta i SOLÀ, Fina; *La indústria suro-tapera a Llagostera. S. XVIII i XIX, Butlletí de Llagostera*, núm. 36, 1984.

1760 - SANT LLORENÇ DE LA MUGA:

Alemany Josep Rumey introdueix la indústria surera.

Font: ARTIGAS, Primitivo; *Alcornocales e Industria corchera, Madrid*, 1907.

1760 - CASSÀ DE LA SELVA:

Francesc Malvilla i Marranxa, d'ofici taper.

Font: BAGUE, E., CARRERAS, J. GUTIERREZ, O.; *Cassà de la Selva, Quaderns de la Revista de Girona*, 30, 1990, pàg. 32.

1761 - PALAFRUGELL:

Apareix a l'arxiu Parroquial la primera menció d'un jove taper. Però s'exporten taps al mercat de Belcaire des de l'any 1752.

Font: FEBRES, Xavier; *Palafrugell, Quaderns de la Revista de Girona*, 25, 1989, pàg. 44.

1768 - CALONGE:

Apareix en el Registre Parroquial el primer taper.

Font: ALBÀ, Marta i SOLÀ, Fina; *La Indústria suro-tapera . . . Butlletí de Llagostera*, 36.

BIBLIOGRAFIA

ARTIGAS, Primitivo,
Alcornocales e Industria
Corchera, Madrid, 1907.

MAS RIPOLL, Rafael,
Cosos de Llagostera,
Ajuntament de Llagostera,
1946.

MEDIR JOFRE, Ramiro,
Història del Gremio
Corchero, Editorial Alhama,
1946

PLA i CASADEVALL,
Pere, El Suro. Què és. Per
què serveix, Universitat
Politécnica de Barcelona,
1976

Vocabulari del Suro, E. R.
Edicions Catalanes, 1983

GRAU FERRANDO,
Dolors, Llagostera, Quaderns
de la Revista de Girona, 10,
Diputació de Girona

HERNANDEZ, Santiago, El
món del Suro, Quaderns de la
Revista de Girona, 9,
Diputació de Girona

NOTES:

(1) Miquel Torns, L'altre
càstic del bosc a Presència 19
agost 1990, núm. 965.

(2) Tecnogestion, S.A.,
1988.

(3) Diari de Girona, 29-12-
1990. J. M. Bartomeu: Tala
de 800.000 m2 de bosc vora
Can Gasconell.

(4) ALBÀ, Marta i SOLÀ,
Fina; La indústria suro-tapera
a Llagostera. S. XVIII i
XIX, Butlletí de Llagostera,
núm. 36.

(5) Nom de les eines:
nº 1: Ganivet de llescar

nº 2: Ganivet de llescar amb
fulla recanviable
nº 3 i 5: Ganivets de taper
nº 4: Ganivet de carrador
nº 6: Ganivet de fer cap-nets
(polir el tap).
nº 7 i 8: Toscadors per treure
la tosca de suro.

(6) Informació facilitada per
Emili Soler. Font: A.M. Ll.

(7) Consell Obert, Col·legi
Oficial de Graduats Socials
de Catalunya, Juliol-Agost
1991, pàg. 6

AGRAÏMENTS

Agraïm la col·laboració de
totes les persones que, d'una
manera o una altra, ens han
ajudant a portar a terme
aquest treball.

TÍTOLS PUBLICATS

1 - El Mercat i la Fira
per Maria Albà i Espinet

2 - El Passeig Romeu
per Fina Solà i Llirinós

3 - Breu història de la
infermeria a Llagostera
per Rosa Masana i Ribas

4 - El llarg acabament de
l'església de Llagostera
(Segles XVII - XVIII)
per Josep M. T. Grau i Pujol
i Roser Puig i Tàrrach

5 - Jaume Roure i Prats
per Dolors Grau i Ferrando

6 - Indústries sureres a
Llagostera
per Fina Blanch i Rissech
i Rosa Masana i Ribas

PROPRIS TÍTOLS

- Els noms del carrers:
dedicacions i origen.
per Ramon Brugulat i Pagès

SUBSCRIPCIÓ GRATUÏTA

Si voleu formalitzar una
subscripció gratuïta per poder
rebre periòdicament la revista
CRÒNICA, només cal que
truqueu a l'Ajuntament de
Llagostera (83 03 75) o a
l'Arxiu Municipal (80 54 36)
per donar les vostres dades.

ARXIU MUNICIPAL

Pl. del Mercat, 5
17240 LLAGOSTERA
Horari: de dilluns a divendres
de 10 h. a 13 h.

